

„TOTUL PENTRU FRONT, TOTUL PENTRU VICTORIE” CONTRIBUȚIA OAMENILOR MUNCII DIN ORAȘUL BRAȘOV

de ȘTEFAN MIKLOS

Odată cu insurecția națională armată antifascistă și antiimperialistă din 23 august 1944, țara noastră a ieșit din coaliția războinică antisovietică. Din acest moment — și în urma Convenției de armistițiu, țara noastră s-a angajat să participe alături de armata sovietică la războiul cauzei drepte, pentru înfrângerea deplină a Germaniei fasciste-hitleriste, cu o forță militară de peste 250.000 ostași, reprezentând toate armele. Războiul contra cotropitorilor fasciști a început, în primul rînd împotriva forțelor militare hitleriste aflate în țară, apoi pentru eliberarea nordului Transilvaniei, răpit prin odiosul Dictat de la Viena din 30 august 1940.

În acel timp, Comitetul Central al Partidului Comunist Român a lansat lozinca mobilizatoare „Totul pentru front, totul pentru victorie!” către toți locuitorii patriei, dar îndeosebi către poporul muncitor din uzine și de pe ogoare, ca să facă totul pentru asigurarea frontului cu toate cele necesare, pentru cucerirea cît mai grabnică a victoriei asupra fascismului.

Masele largi populare — muncitorii din orașul Brașov au răspuns cu însuflețire și cu atașament patriotic chemării P.C.R. Despre aceste lupte de organizare și de muncă eroică vorbesc elocvent documentele de arhivă și ziarele locale contemporane.

După evenimentele din 23 august 1944, primul și cel mai important lucru care stătea în fața muncitorilor din Brașov, era munca de organizare sub îndrumarea directă a comitetului județean P.C.R.; au fost create comitetele de fabrică și alese comitetele de sindicat pe întreprindere sau pe ramuri de activitate. Despre rolul comitetelor de fabrică ziarul local „Drum nou” din 10 ianuarie scria următoarele: „Comitetul de fabrică, organul de conducere al muncitorilor din fabrică are printre îndatoririle sale de a apăra toate interesele muncitorilor și pe aceea de a instrui, pe linie politică, pe muncitori, conducindu-i în acțiunea de luptă contra reacțiunii. Comitetul de fabrică trebuie să impună patronului sarcina aprovizionării, cu dreptul de a controla această acțiune. Clicile reacționare din sinul fabricilor trebuiesc supravegheate, demascarea lor să se facă din timp”¹.

Organizațiile de partid, comitetele de sindicat și comitetele de fabrică au luptat cu hotărîre pentru îndeplinirea chemării P.C.R. pentru sprijinirea războiului antihitlerist. Astfel, fabrica de armament Astra din Brașov deja

---

¹ „Drum Nou” anul II nr. 99 din 10 ianuarie 1945, pagina 3.

în luna septembrie 1944 a început fabricarea tunurilor anticar. Pentru acest scop cu telegrama din 6 septembrie adresată Direcției Generale se cere: „Procurați urgent sulfatul cupru cristalizat — ad cermat 6334 — stop. Neccitim neîntârziat pentru tun anticar”². Tot la data de 6 septembrie se cere: „urgent dispuneți livrarea materialului — ad comanda 24.878 — stop. Oțelul urgent necesar producției de război”³. Cu trei zile mai târziu, telegrafio se cere forului superior din capitală: „Intervenți pentru organizarea transport materiale tun anticar restante pentru etapa a doua stop — materiale gata de expediere la Reșița — în uzină avem material numai pentru două săptămîni”⁴. La 27 septembrie se cere Direcției Generale să intervină la gara Codlea pentru obținerea de vagoane cu destinația la stația de încărcare de muniții Astra Orăștie, pentru transport de bombe Brandt necesar urgent frontului⁵.

Din procesul-verbal din 8 septembrie al Comitetului de Direcție al Uzinelor Astra — armament — Brașov, rezultă că acesta nu a acceptat cedarea celor 150 tone de trolil Direcției superioare chimice din M.I.A.P.R., deoarece acesta nu a oferit cu nimic mai mult peste prețul de cumpărare a explozivului. Și din aceasta se poate constata că elementele reacționare din conducerea superioară a Astei, au căutat să asigure un profit și nicidecum să țină seama de interesele țării pentru asigurarea producției de armament⁶.

La 3 octombrie conducerea uzinei din Brașov raportează telefonic Direcției Generale: „Ca urmare reducerii de comenzi proiectile și focoase pentru circa două mii lucrători nu vom avea lucru. Lipsa de materiale pentru tunuri va provoca în scurt timp aceeași situație. Rugăm arătați situația Ministerului pentru a se găsi soluția continuării activității”⁷.

Datorită faptului că aprovizionarea uzinei din Brașov se făcea de către Direcția Generală din București, aceasta se realiza foarte anevoios datorită elementelor reacționare care existau în centrala din capitală, care căutau să saboteze producția de război. Astfel, între 14 octombrie și 30 noiembrie de șapte ori s-a cerut procurarea a peste 600 tone de oțel cilindric și laminate, fiind urgente pentru comenzi militare⁸.

Diracțiunea uzinelor Astra Brașov, sub presiunea muncitorilor caută să asigure continuitatea producției de război prin procurarea de materie primă.

² Arhivele Statului Brașov, fond Fabrica Română de vagoane, motoare, armament și muniții S.A. Uzinele Astra Brașov, dosar nr. 4 din 1944, fila 148.

³ *Idem*, telegrama nr. 12 521, fila 148.

⁴ *Idem*, telegrama nr. 12 590, fila 143.

⁵ *Idem*, dosar 7 din 1944, telegrama ur. 12 868, fila 301.

⁶ Arhivele Statului Brașov, fond Fabrica Română de vagoane, motoare, armament și muniții S.A. Uzinele Astra Brașov, Dosar 7/1944, Proces-verbal al comitetului de direcție nr. 301 din 8 septembrie 1944.

⁷ *Idem*, Dosar 4 din 1944, telegrama nr. 13 190 din 3 octombrie 1944, fila 125.

⁸ *Idem*, Dosar 5/1944, 14 octombrie 1944, cu adresa nr. 23 704 se cer de la DESFER București 117 tone oțel Ø32 mm cu adresa 02370, 120 tone oțel Ø42 mm, cu aceeași adresă cere 85 tone oțel cojit Ø42 mm și 70 tone Ø29 mm, cu adresa nr. 024950 din 9 noiembrie cerere de ofertă pentru 15 tone oțel tras Ø20 mm, fiind necesar foarte urgent, oferta se cere prin curier. Cu adresa nr. 026413 se revine la adresa nr. 23812 din 18 septembrie în care se cere ofertă pentru 70 tone oțel cojit Ø29 mm calitate S+30-11, la 30 noiembrie cu adresa nr. 026432 se solicită 120 tone oțel necesar comenzilor militare, fila 559-562.

Astfel, într-o adresă înaintată la București se cerea „Livrarea de urgență foi de cositor cid Cernat 5738, materialul suscitât fiind destinat pentru executarea a 200.000 focoase V.3⁹”.

Necesitatea de primă urgență a materialelor și diferitelor piese necesare producției de armament rezultă dintr-o adresă din 30 august adresată firmei METAGA din Sibiu, în care se cere de urgență depunerea ofertei printr-un curier deoarece „piesele solicitate pentru comenzi militare nu pot fi aminate”¹⁰.

Se poate constata deci că muncitorii de la uzinele Astra—Brașov au dus o luptă dirză împotriva elementelor reacționare din conducere.

Ziarul local „Drum nou” la 5 februarie 1945 relatează hotărîrea fermă a muncitorilor de la uzinele Astra: „vom lupta pentru realizarea hotărîrilor Congresului Sindicatelor Unite din România. Muncitorii sindicatelor metalurgice, chimice și sticlărie își iau angajamentul să lupte pentru mărirea producției de război”.

Și la uzinele de avioane I.A.R. Brașov a început reconstrucția halelor distruse de bombardamente aeriene din primăvara și vara anului 1944 și s-a reluat producția de război.

Ministrul Apărării Naționale, subsecretar de stat al aerului dă următorul ordin confidențial-personal către I.A.R. Regia autonomă din Brașov la 15 septembrie 1944: „— Să se ia măsuri pentru apărarea fabricii de motoare de la Caransebeș. În situația excepțională de război prin care trece țara, cer mai mult simț de răspundere și de risc. În caz de atac aerian inamic tot personalul — după posibilități — se va dispersa. Rog a se lua măsuri ca lucrul în fabrică să reîntre în normal, întrucît nu voi admite nici un fel de scutire cînd mi se va cere a prelungi termenele de livrare a comenzilor”¹². În continuare se comunică să se ia măsurile necesare „pentru urgentarea lucrărilor de terminare a halelor destinate fabricii de motoare și fabricii de celule conform ultimelor reparații, astfel ca să putem începe lucrul în ele cel mai tîrziu în luna octombrie 1944, avînd în vedere cerințele imperioase ale programelor militare”. S-au luat măsuri urgente pentru asigurarea halelor cu curentul electric necesar producției, montarea celor două motoare Diesel. Un ordin al Marelui Stat Major transmis uzinelor I.A.R. de Garnizoana Brașov, prevedea „că toate coloanele ce merg pentru aprovizionarea trupelor și a diferitelor transporturi militare, vor merge grupate, cu pază puternică sub comanda unui ofițer destoinic. La 28 septembrie ordinul Comandantului militar al uzinei I.A.R. dispune „să se ia măsuri pentru a asigura paza mijloacelor de transport și a depozitelor de materiale a armatei”¹⁵.

Este interesant de menționat faptul că M.A.N. S.S.A. a comunicat la data de 18 august 1944 hotărîrea Ministerului: „Atelierul de reparat avioane I.A.R-80 de la Arpaș cu întregul său personal va trece la Ghimbav (jud. Brașov) să formeze unul singur, mărind capacitatea de lucru, astfel ca să fie

⁹ *Idem*, Dosar 5/1944, adresa nr. 025 382 din 11 noiembrie 1944.

¹⁰ *Idem*, dosar 5/1944, adresa nr. 022 140 din 30 august 1944, fila 183.

¹¹ „Drum Nou”, anul II, nr. 120, din 5 februarie 1945, pagina 4.

¹² Arhivele Statului Brașov, fond I.A.R. Brașov, anul 1944, dosar 192, fila 136.

¹³ *Idem*, fila 135.

¹⁴ *Idem*, fila 128.

¹⁵ *Idem*, fila 127.

în măsură de a da completă asistență tehnică școlii de V (înătoare). Cu întărirea care se aduce de la Arpaș atelierul de la Ghimbav va putea să aibă 140 lucrători. Maximum în 6 zile atelierul în noua formă va trebui să fie instalat și să intre în funcțiune¹⁶.

La 30 septembrie Ministerul de Război S.S.A., Direcția tehnică aeronautică cere uzinelor I.A.R. Brașov repararea de urgență a 22 avioane Savoia -79, fiind necesare unităților de aviație militară¹⁷. Tot la 30 septembrie Direcția Administrativă a uzinei raportează Direcției Generale că vrea să readucă în uzină cei 1.200 de muncitori concediați în luna iunie 1944, fără preaviz, pentru a asigura producția de război și totodată asigurarea existenței acestor muncitori și a familiilor lor¹⁸. În continuare, se arată într-o altă adresă, că toți muncitorii care revin la uzina din Brașov pînă la 1 ianuarie 1945 de la centrele de dispersare, în afara razei județului Brașov li se va plăti misie de 14 zile plus cheltuielile de transport, celor care vin din raza județului li se va plăti 7 zile misie și 50 % pentru cheltuieli de transport¹⁹.

Muncitorii de la fabrica de avioane I.A.R. și Forja Poldi - I.A.R. Brașov, într-o mare adunare ținută la 3 februarie 1945 au adoptat o hotărîre în care se spunea: „Noi muncitorii și funcționarii din fabricile I.A.R. de avioane și Poldi - I.A.R., dîndu-și seama despre tot ce frămîntă țara și poporul român pentru care ne luăm angajamentul de a îndeplini întocmai, în interesul întregii națiuni, este necesară rezolvarea imediată a problemei celei mai importante: participarea cu maximum de efort la războiul împotriva hitlerismului prin ridicarea producției”²⁰.

La 8 februarie 1945 ziarul „Drum Nou” publică primul punct al programului de guvernare a F.N.D. sub titlul „Mărirea efortului de război”. Participarea cu maximum de efort la război alături de Națiunile Unite, pentru distrugerea cît mai grabnică a hitlerismului și pentru eliberarea popoarelor. Creșterea potențialului nostru de război va fi realizată prin întărirea și democratizarea armatei, prin cimentarea frăției de luptă dintre Armata Roșie și Armata noastră, precum și prin sporirea producției și aprovizionarea din belșug a frontului de luptă, cu materiale de război, îngreșăminte și alimente. Această măsură a fost înțeleasă de masele muncitorești, dînd dovadă de o adîncă înțelegere și de un patriotism conștient cînd au continuat să lucreze în condiții din cele mai grele pentru sporirea producției, în ciuda sabotajelor elementelor legionare și fasciste²¹.

În ciuda activității dușmănoase a reacțiunii de la marile întreprinderi brașovene, „clasa muncitoare face eforturi supraomenești pentru asigurarea frontului cu materialele de război”²².

¹⁶ *Idem*, fila 98.

¹⁷ *Idem*, fila 124.

¹⁸ *Idem*, dosar 210, fila 217.

¹⁹ *Idem*, dosar 204, fila 2.

²⁰ „Drum Nou”, anul II, nr. 122, din 8 februarie 1945, pagina 1.

²¹ „Drum Nou”, anul II, nr. 122 din 8 februarie 1945, pagina 5.

²² Fond I.A.R. Brașov, dosar 192/1944, fila 25, 1945 februarie 20, corespondență secretă a Subsecretariatului de Stat al Aerului direcția tehnică a aerului, serviciul fabricației către Regionala Autonomă I.A.R. Brașov; „sîntem de acord cu cantitățile propuse de dv. pentru piese de schimb necesare reparației a 150 avioane Me-109 G, se cere lansarea imediată în fabricație a pieselor solicitate care se pot fabrica la I.A.R. Brașov.

La 1 martie se cere realizarea pieselor solicitate pentru alte 75 de avioane²³.

La 5 aprilie 1945 sub titlul „Pentru sprijinirea frontului — La Uzinele „D. Voina“ muncitorii măresc producția“, ziarul „Drum Nou“ dă o amplă relatare asupra activității muncitorilor contribuind la efortul de război: „Îndepărtînd elementele reacționare din mijlocul lor, muncitorii și-au curățat drumul spre libertate și progres“. Prin muncă cinstită și neîntreruptă ei contribuie în mod eficace la distrugerea hitlerismului... În mare măsură viața muncitorului s-a îmbunătățit, s-a transformat, el nu mai e ca în trecut un om impersonal, fără voință. Totodată ei dovedesc că nu prin teroare, asuprire, sau dictatură, muncitorul poate fi convins să muncească cu drag. Conștiința lui proprie este aceea care îl îndeamnă să depună eforturi în muncă, pe care le fac toți cetățenii militari și civili pentru a da ultima lovitură de moarte fascismului, au suflat ușurați zilele trecute cînd au scăpat de reacționarii din mijlocul lor. Acum se lucrează cu ardoare, fiecare — de la salăhor la inginer — căutînd să se afirme cu ceva, să dovedească celorlalți că și el este un muncitor conștient și un luptător antifascist. În astfel de condițiuni nici nu e de mirare că treburile merg bine și producția crește pe fiecare zi ce trece. După datele luate de la secțiile respective se poate vedea că în majoritatea secțiilor, producția s-a ridicat o dată, de două ori, chiar de 5—6 ori, față de anul trecut. Astfel secția gatere și tîmplărie mecanică au realizat o urcare de 250% a producției de lemnărie, necesară confecționării lăzilor pentru munițiuni și căruțelor militare. Muncitorii Belbe Gheorghe, Gogea Ioan și Crețu Gheorghe au contribuit în mare măsură la aceste realizări, iar Drăgan Gheorghe declara: că e dispus să lucreze oricîte ore suplimentare, dacă aceasta contribuie ca războiul să se termine mai curînd“.

„Secția cartușe a înregistrat un spor considerabil a numărului de cartușe prelucrate, în special cînd reacționarul Gheorghe Gâlbează, care prin provocările sale sabota producția, a fost gonit din fabrică de către muncitori. Azi, secția deși are un personal format în majoritate din femei și lucrători necalificați, merge cu pași mari spre progres. Față de lunile septembrie a anului trecut, producția a fost majorată de 6 ori. Muncitorii evidențiați: Despinescu Elena, Rădulescu Elena și Suteu Regina“.

Muncitorii au fost preocupați permanent cu perfecționarea muncii lor pentru a îmbunătăți calitativ produsele, pe de o parte, iar pe de altă parte pentru a reduce prețul de cost și timpul de fabricație, despre acestea relatează în continuare ziarul sub titlul: „Sînt puse în practică importante realizări tehnice“.

„Secția aruncătoare o secție mai elegantă cu un atelier luminat, lucrătorii sînt majoritatea calificați sau specialiști. Secția a ajuns la un record de producție datorită lucrătorilor David Vasile și Mitulșchi Bori, care prin modificările, îmbunătățirile și simplificările aduse aruncătorului, au realizat serioase succese în fabricație. Astfel, fabricarea costa de 10 ori mai puțin, necesită numai un sfert din timpul pe care-l cerea pînă acum și producția este de mai bună calitate . . cei doi vor lua răsplata, binemeritată deoarece au adus foloase reale prin munca lor efortului de război“. Articolul se termină

²³ *Idem*, fila 26 bis.

cu concluzia: „În general lupta muncitorilor de la uzinele D. Voina a fost încununată de succes, în urma străduinței cu care toți au colaborat la bunul mers al fabricației; cu oameni ca David, Despinescu, Belbe și alții, e normal ca producția să crească spre binele muncitorilor și întreprinderii, în interesul terminării războiului, democratizării și reclădirii țării”²⁴.

Sub titlul „Comuniștii de la Uzinele D. Voina în fruntea producției și a luptei“, ziarul „Drum Nou“ arată că „elementele cinstite și capabile, care înțelege cerințele de azi ale Patriei, depun tot efortul pentru mărirea producției de război și luptă pentru stăpânirea definitivă a fasciștilor reacționari“. Se arată în continuare că „cu toate epurațiile făcute, în uzină au mai rămas un mare număr de fasciști, care încearcă să saboteze producția. Însă comuniștii duc o luptă dîră contra acestor elemente pentru demascarea și îndepărtarea lor. Comuniștii se remarcă în mod deosebit în toate acțiunile de a ridica producția pentru terminarea grabnică a războiului”²⁵.

„Drum Nou“ din 13 aprilie relatează ardoarea cu care muncitorii uzinei D. Voina luptă cu timpul și cu tehnica: „nici unul dintre noi nu s-ar fi gîndit să dea o mîină de ajutor mașinei de război hitleriste. Munceam cu silă, asemenea ocnașilor, fiind bucuroși cînd venea ora de placare. Totuși noi observasem că multe din lucrurile pe care le executam ar fi putut da rezultate mai bune, dacă ar fi fost simplificate”²⁶.

Muncitorul David Vasile de la uzină a adus modificări esențiale la aruncătorul francez.

În ziua de 12 aprilie toți muncitorii uzinei D. Voina, la adunarea generală sindicală au dat glas voinței lor pentru realizări de produse suplimentare necesare luptei pentru zdrobirea fascismului și terminarea grabnică a războiului. Cu acest prilej, muncitorii au adresat următoarea moțiune către Consiliul de Miniștri: „Lucrătorii și funcționarii uzinelor D. Voina din Brașov, intrunindu-se în adunarea generală, azi 12 aprilie 1945, ne-am luat obligația să sprijinim cu tot efortul nostru Guvernul poporului, Petru Groza, prin sporirea producției, refacerea economiei interne și întărirea frontului”²⁷.

Și la celelalte uzine brașovene găsim exemple asemănătoare ca la Uzinele D. Voina, unde muncitorii depun eforturi mari pentru creșterea producției de război. „În ziua de 4 aprilie la Uzinele Astra Brașov, s-a cerut urgent executarea unei lucrări de mare importanță. Lucrarea era atît de urgentă încît se cerea să fie executată în 12 ore, fiind vorba de material de război, care urma să plece imediat în primele linii. Muncitorii conștienți au depus eforturi supraomenești și lucrarea a fost terminată în 4 ore, realizîndu-se un record pe care uzinele Astra nu l-au înregistrat niciodată. În această lucrare, s-a evidențiat deosebit comunistul Gheorghiu Constantin”²⁸.

Una dintre cele mai arzătoare probleme care se punea în timpul războiului contra Germaniei hitleriste pentru interesul economiei naționale a țării și pentru mărirea efortului de război era problema transporturilor. Muncitorii cefești din toate colțurile țării munceau din răsputeri pentru îmbu-

²⁴ „Drum Nou“, anul II nr. 170 din joi 5 aprilie 1945, pagina 3.

²⁵ „Drum Nou“, anul II nr. 175, din 11 aprilie 1945, pagina 1.

²⁶ „Drum Nou“, anul II, nr. 177, din 13 aprilie 1945, pagina 1.

²⁷ *Idem*, anul II nr. 185 din 22 aprilie 1945, pagina 3.

²⁸ „Drum Nou“, anul II nr. 172, din 7 aprilie 1945, pagina 1.

nătățirea transporturilor și a traficului feroviar. Parcul de vagoane și de locomotive a fost redus cu mult în urma bombardamentelor din primăvara și vara anului 1944, atelierelor de reparații au fost grav avariate și unele complet distruse, lipseau utilajele și sculele.

Cu toate aceste condiții grele, muncitorii de la secția a II-a locomotive a atelierelor din Brașov — de la muncitor pînă la inginer — au ținut să răspundă cu elan la apelurile Guvernului pentru majorarea producției și au putut realiza o producție egală cu cea din luna mai 1944. Au ieșit din miinile acestor muncitori harnici 20 locomotive care vor transporta alimente și trupe pe front²⁹.

Cu prilejul ședinței salariaților ceferiști, convocată de Comitetul de fabrică al depoului de locomotive la 31 martie 1945, la care au luat parte și reprezentanții inspecțiilor de mișcare și tracțiune, pentru a conveni asupra problemelor privitoare la circulația trenurilor și aprovizionarea frontului fără întârziere, muncitorii și-au luat angajamentul „Muncind cu elan și dragoste va fi asigurată mărirea producției și satisfacerea obligațiilor față de front ... sintem hotărâți să dăm maximum de randament; acest angajament a fost apreciat și de muncitorii de la alte întreprinderi care sint hotărâți să lupte și ei pentru susținerea frontului și înfringerea hitlerismului”³⁰.

Imediat după încheierea armistițiului, muncitorii conștienți de la Secția I vagoane pentru transportul materialelor de front, au contribuit la punerea în circulație cît mai grabnică, a cît mai multe trenuri pentru front. Această secție a fost complet distrusă de bombardament, toate mașinile-unelte demontate și încărcate în vagoane, liniile distruse, hala de strungărie numai dărîmături și gropi. Apoi s-a început munca de reconstrucție; refacerea liniilor, construirea halelor, montarea mașinilor și instalațiilor, au lucrat duminici și sărbători ca să pună la dispoziția armatei sute de vagoane necesare pentru front. Secția a reușit să mărească producția cu 40%, se fac eforturi uriașe pentru refacerea garniturilor ce treceau pe front³¹.

Serviciul exterior de circulație a avut un spor de 34% față de perioada înainte de 23 august 1944³².

Ziarul „Drum nou” din 18 aprilie 1945 relatează pe larg marele succes al ceferiștilor din Brașov. Muncitorii de la secția mișcare zilnic pregăteau 30—40 de trenuri pentru nevoile țării și front. Frinarii și șefii de tren fac serviciu cite 3—4 zile în șir fără odihnă. Numai în luna martie 1945 au fost revizuite 2.995 de trenuri și 89.850 vagoane, iar 3.006 vagoane au fost reparate. În decurs de 6 luni au fost date circulației 84 locomotive. La secția automotoare producția s-a mărit cu 100%, iar la turnătorie cu 120%.

Cu ocazia adunării sindicale N. Turcu, secretarul Uniunii Sindicatelor C.F.R. s-a adresat muncitorilor ceferiști: „Ca să putem termina războiul, cu un ceas mai devreme, trebuie să fabricăm vagoane și locomotive ... să facem și noi jertfe cît de mici și să contribuim la ajutorul celor ce luptă cu arma în mină pentru libertatea noastră, a tuturor, muncind pe cimpul de luptă”³³.

²⁹ „Drum Nou”, anul II, nr. 172, din 7 aprilie 1945, pagina 3.

³⁰ *Idem*.

³¹ „Drum Nou” anul II, nr. 176 din 12 aprilie 1945, pagina 3.

³² „Drum Nou”, anul II, nr. 177, din 13 aprilie 1945, pagina 53.

³³ „Drum Nou”, anul II, nr. 181 din 18 aprilie 1945, pagina 3.

Și la fabrica de mașini „Julius Teutsch” din Brașov, muncitorii au depus eforturi pentru mărirea producției. Se lucra 10 ore pe zi și la nevoie chiar și mai mult pentru a putea face față comenzilor de război. La secția cleștărie din Tărlungeni se lucrează și 11 — 11 jumate ore pe zi³⁴.

Muncitorimea din Brașov se angajează în întreceri în cinstea sărbătoririi primului 1 Mai liber în țara noastră. Pentru sărbătorirea zilei muncii, organizația P.C.R. din uzinele D. Voina a propus „Dublarea producției de război la secția de turnătorie, ridicarea cu 80% a producției din secția de munițiuni, amenajarea și punerea la punct a secției mașini agricole. În felul acesta muncitorii de la Uzinele D. Voina vor putea să facă dovada voinței lor de a contribui la efortul general de război al țării”³⁵.

La 18 aprilie ziarul „Drum Nou”, sub titlul „Angajamente pentru 1 Mai” relatează elanul cu care muncitorii din întreprinderile brașovene (Astra, I.A.R., D. Voina etc.) lucrează pentru a întâmpina cu noi realizări în muncă marea sărbătoare de 1 Mai 1945 liber. Muncitorii și țăranii se întrec pentru a veni cu un bilanț cit mai mare.

În aceste fabrici și uzine brașovene se execută lucrări ce nu se făceau nici odată în țară. Elanul maselor care se văd libere nu mai cunoaște limită”³⁶

„ALLES FÜR DIE FRONT, ALLES FÜR DEN SIEG !“ — DER BEITRAG DER WERKTÄTIGEN AUS DEM KREIS BRAȘOV

(Zusammenfassung)

Aufgrund von zeitgenössischen Pressemeldungen und Archivadokumenten bemüht sich der Verfasser, die Anstrengungen aufzuzeigen, die die Werktätigen aus dem Kreis Brașov (Kronstadt) in den Monaten September 1944 bis Mai 1945 geleistet haben, um der Losung — „Alles für die Front, alles für den Sieg“ zu entsprechen, die von der Rumänischen Kommunistischen Partei ausgegeben worden war.

Vor allem waren es die Arbeiter der Rüstungsbetriebe in und bei Brașov (Kronstadt), die sich für die Wiederherstellung der zerstörten Anlagen und für die Steigerung der Produktion von Kriegsmaterial für die antihitleristische Front einsetzten.

³⁴ „Drum Nou”, anul II, nr. 180, din 16 aprilie 1945, pagina 3.

³⁵ *Idem*, pagina 5.

³⁶ „Drum Nou”, anul II, nr. 181, din 18 aprilie 1945, pagina 3.